

OPINIA TRYBUNAŁU 1/09 (w pełnym składzie)

z dnia 8 marca 2011 r.

Spis treści

Wniosek o wydanie opinii.....	I - 1147
Projekt porozumienia w sprawie europejskiego i wspólnotowego sądu patentowego.....	I - 1148
Postanowienia projektu porozumienia.....	I - 1150
Zawarta we wniosku o wydanie opinii ocena dokonana przez Radę.....	I - 1154
Podsumowanie uwag przedstawionych przed Trybunałem.....	I - 1155
Uwagi dotyczące dopuszczalności wniosku o wydanie opinii.....	I - 1155
Uwagi, w których opowiedziano się za niezgodnością projektu porozumienia z traktatami	I - 1156
Uwagi, w których opowiedziano się za zgodnością projektu porozumienia z traktatami pod warunkiem wprowadzenia do niego poprawek.....	I - 1158
Uwagi, w których opowiedziano się za zgodnością projektu porozumienia z traktatami	I - 1160
Stanowisko Trybunału.....	I - 1163
W przedmiocie dopuszczalności wniosku o wydanie opinii.....	I - 1163
Co do istoty.....	I - 1166
Uwagi wstępne.....	I - 1166
W przedmiocie zgodności projektu porozumienia z traktatami.....	I - 1167
I - 1142	

W postępowaniu w sprawie wydania opinii 1/09,

którego przedmiotem jest wniosek o wydanie opinii w trybie art. 218 ust. 11 TFUE, przedstawiony przez Radę Unii Europejskiej w dniu 6 lipca 2009 r.,

TRYBUNAŁ (w pełnym składzie)

w składzie: V. Skouris, prezes, J.N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.C. Bonichot, K. Schiemann, A. Arabadjiev, J.J. Kasel i D. Šváby, prezesi izb, A. Rosas, R. Silva de Lapuerta (sprawozdawca), E. Juhász, G. Arestis, A. Borg Barthet, M. Ilešić, U. Lõhmus, E. Levits, A. Ó Caoimh, L. Bay Larsen, P. Lindh, T. von Danwitz, C. Toader, M. Safjan i M. Berger, sędziowie, sekretarz: M.A. Gaudissart, kierownik wydziału,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 18 maja 2010 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu Rady Unii Europejskiej przez J.C. Pirisa, F. Florinda Gijóna i L. Karountzosa oraz przez G. Kimberley, działających w charakterze pełnomocników,

- w imieniu rządu belgijskiego przez C. Pochet oraz przez J.C. Halleux'go i T. Mattered'a, działających w charakterze pełnomocników,

- w imieniu rządu czeskiego przez M. Smolka, działającego w charakterze pełnomocnika,

- w imieniu rządu duńskiego przez V. Pasternak Jørgensen, R. Holdgaard i C. Vanga, działających w charakterze pełnomocników,

- w imieniu rządu niemieckiego przez M. Lumme i J. Kemper, działających w charakterze pełnomocników,

- w imieniu rządu estońskiego przez L. Uiba, działającego w charakterze pełnomocnika,

- w imieniu Irlandii przez D.J. O'Hagana, działającego w charakterze pełnomocnika, wspieranego przez E. Fitzsimonsa, SC, i N. Traversa, BL,

- w imieniu rządu greckiego przez A. Samoni-Rantou i G. Alexaki oraz przez K. Boskovitsa, działających w charakterze pełnomocników,

- w imieniu rządu hiszpańskiego przez N. Díaz Abad, działającą w charakterze pełnomocnika,

- w imieniu rządu francuskiego przez E. Belliard i B. Beaupère-Manokhę oraz przez G. de Bergues'a i A. Adama, działających w charakterze pełnomocników,

- w imieniu rządu włoskiego przez G. Palmieri i M. Fiorillego, działających w charakterze pełnomocników, wspieranych przez G. Noriego, vice-avvocato generale dello Stato,

- w imieniu rządu cypryjskiego przez V. Christoforou i M. Chatzigeorgiou, działające w charakterze pełnomocników,

- w imieniu rządu litewskiego przez I. Jarukaitisa, działającego w charakterze pełnomocnika,

- w imieniu rządu luksemburskiego przez C. Schiltza, działającego w charakterze pełnomocnika, wspieranego przez adwokata P.E. Partscha,

- w imieniu rządu niderlandzkiego przez C. Wissels i Y. de Vriesa, działających w charakterze pełnomocników,

- w imieniu rządu polskiego przez M. Dowgielewicza i M. Szpunara, działających w charakterze pełnomocników,

- w imieniu rządu portugalskiego przez L. Fernandeza i J. Negrãa oraz przez M.L. Duarte, działających w charakterze pełnomocników,

- w imieniu rządu rumuńskiego przez A. Popescu i M.L. Colonescu działających w charakterze pełnomocników, wspieranych przez doradców E. Gane i A. Stoie,

- w imieniu rządu słoweńskiego przez V. Klemenc i T. Mihelič Žitko, działające w charakterze pełnomocników,

- w imieniu rządu fińskiego przez A. Guimaraes-Purokoski i J. Heliskoskiego, działających w charakterze pełnomocników,

- w imieniu rządu szwedzkiego przez A. Falk i A. Engmana, działających w charakterze pełnomocników,

- w imieniu rządu Zjednoczonego Królestwa przez I. Rao i F. Penlington, działające w charakterze pełnomocników, wspierane przez A. Dashwooda, barrister,

- w imieniu Parlamentu Europejskiego przez E. Perilla i K. Bradleya oraz przez M. Dean, działających w charakterze pełnomocników,

- w imieniu Komisji Europejskiej przez L. Romera Requena, J.P. Keppenego i H. Krämera, działających w charakterze pełnomocników,

po wysłuchaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 2 lipca 2010 r. P. Mengozziego, pierwszego rzecznika generalnego, J. Kokott, E. Sharpston, Y. Bota, J. Mazáka, V. Trstenjak, N. Jääskinena i P. Cruza Villalóna, rzeczników generalnych,

wydaje następującą

Opinię

Wniosek o wydanie opinii

1. Wniosek o wydanie opinii, z którym Rada Unii Europejskiej zwróciła się do Trybunału, brzmi następująco:

„Czy przewidywane porozumienie ustanawiające jednolity system sądowego rozstrzygania sporów patentowych (zwany obecnie »europejskim i wspólnotowym sądem patentowym«) jest zgodne z postanowieniami Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską?».

2. Rada przedłożyła Trybunałowi jako załączniki do swego wniosku wymienione poniżej dokumenty:

— dokument Rady 8588/09 z dnia 7 kwietnia 2009 r. – zmieniony wniosek dotyczący rozporządzenia Rady w sprawie patentu wspólnotowego, opracowany przez prezydencję Rady i przeznaczony dla Grupy Roboczej ds. Własności Intelektualnej (patenty);

- dokument Rady 7928/09 z dnia 23 marca 2009 r. dotyczący zmienionego przez prezydencję tekstu projektu porozumienia w sprawie europejskiego i wspólnotowego sądu patentowego oraz projekt statutu tego sądu;

- dokument Rady 7927/09 z dnia 23 marca 2009 r. – zalecenie Komisji dla Rady w sprawie upoważnienia Komisji do rozpoczęcia negocjacji dotyczących przyjęcia porozumienia „ustanawiającego jednolity system sądowego rozstrzygania sporów patentowych” w zakresie patentów europejskich i wspólnotowych.

Projekt porozumienia w sprawie europejskiego i wspólnotowego sądu patentowego

3. Konwencja o udzielaniu patentów europejskich (konwencja o patencie europejskim, zwana dalej „EPC”), sporządzona w Monachium w dniu 5 października 1973 r., jest umową międzynarodową zawartą przez trzydzieści osiem państw, której stronami są obecnie wszystkie państwa członkowskie Unii Europejskiej. Sama Unia nie jest stroną EPC. Wspomniana konwencja przewiduje jednolitą procedurę udzielania patentów europejskich przez Europejski Urząd Patentowy (zwany dalej „EPO”). O ile procedura udzielania patentu jest jednolita, o tyle patent europejski stanowi zbiór patentów krajowych, z których każdy podlega prawu krajowemu państw, które uprawniony z patentu wskazał w zgłoszeniu.

4. W roku 2000 Rada Europejska wznowiła dyskusję na temat przyszłego patentu wspólnotowego. W dniu 5 lipca 2000 r. Komisja Europejska przedstawiła wniosek dotyczący rozporządzenia Rady w sprawie patentu wspólnotowego [dokument COM(2000) 412 wersja ostateczna], przewidującego przystąpienie Wspólnoty do EPC, stworzenie jednolitego tytułu ochronnego w dziedzinie własności przemysłowej ważnego w całej Wspólnocie oraz udzielanie takiego tytułu ochronnego przez EPO.

5. W następstwie konkluzji z posiedzenia Rady ds. konkurencyjności z dnia 4 grudnia 2006 r. i konkluzji z posiedzenia Rady Europejskiej, które odbyło się w dniach 8 i 9 marca 2007 r., w dniu 3 kwietnia 2007 r. Komisja przedstawiła Parlamentowi Europejskiemu i Radzie komunikat zatytułowany „Ulepszenie systemu patentowego w Europie” [dokument COM(2007) 165 wersja ostateczna].

6. Komisja zaproponowała w szczególności stworzenie wspólnego systemu dla patentu europejskiego i przyszłego patentu wspólnotowego. Ten ostatni byłby udzielany przez EPO na podstawie postanowień EPC. Miałby on charakter jednolity i autonomiczny, wywierając takie same skutki w obrębie całej Unii, a jego udzielenie, przeniesienie, unieważnienie czy też wygaśnięcie byłoby możliwe tylko w odniesieniu do całego terytorium Unii. Postanowienia EPC miałyby zastosowanie do patentu wspólnotowego jedynie w takim zakresie, w jakim rozporządzenie w sprawie patentu wspólnotowego nie przewidywałoby uregulowań szczególnych.

7. W ramach prac przygotowawczych w Radzie opracowano również projekt porozumienia międzynarodowego, które miałyby zostać zawarte między państwami członkowskimi, Unią Europejską i państwami trzecimi będącymi stronami EPC (zwany dalej „projektem porozumienia”). Na podstawie tego porozumienia zostałby stworzony sąd właściwy do rozstrzygania sporów z zakresu patentów europejskich i wspólnotowych.

8. Przewidywane porozumienie powołuje europejski i wspólnotowy sąd patentowy (zwany dalej „sądem patentowym” lub „sądem”), składający się z sądu pierwszej instancji, obejmującego oddział centralny i oddziały lokalne lub regionalne, oraz z sądu apelacyjnego, właściwego do orzekania w przedmiocie odwołań od orzeczeń wydawanych przez sąd pierwszej instancji. Trzecim organem sądu patentowego byłby wspólny sekretariat.

Postanowienia projektu porozumienia

9. Artykuł 14a tego projektu przewiduje:

„Prawo właściwe

1) Sąd, rozpatrując sprawę wniesioną do niego na podstawie niniejszego porozumienia, szanuje prawo wspólnotowe i opiera swoje orzeczenia na:

a) niniejszym porozumieniu;

b) prawie wspólnotowym mającym bezpośrednie zastosowanie, zwłaszcza na rozporządzeniu Rady [...] w sprawie patentu wspólnotowego oraz na prawie krajowym danego umawiającego się państwa stosującego prawo wspólnotowe [...];

c) konwencji o patencie europejskim oraz prawie krajowym przyjętym przez umawiające się państwa zgodnie z konwencją o patencie europejskim; oraz

- d) przepisach [postanowieniach] umów międzynarodowych mających zastosowanie do patentów i wiążących dla wszystkich umawiających się stron.
- 2) W stopniu, w jakim [W wypadku gdy] Sąd opiera swoje orzeczenia na prawie krajowym umawiających się państw, prawo właściwe ustalane jest przez:
- a) mające bezpośrednio zastosowanie przepisy prawa wspólnotowego; lub
  - b) przy [wobec] braku mających bezpośrednio zastosowanie przepisów prawa wspólnotowego – przez międzynarodowe akty prawa prywatnego międzynarodowego, których stronami są wszystkie umawiające się strony; lub
  - c) przy [wobec] braku przepisów, o których mowa w lit. a) i b), przez krajowe przepisy dotyczące prawa prywatnego międzynarodowego ustalone [określone] przez Sąd.
- 3) Umawiające się państwo niebędące stroną Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym wprowadza w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjnie niezbędne do przestrzegania prawa wspólnotowego dotyczącego prawa materialnego patentowego [patentowego materialnego].”

10. Artykuł 15 projektu porozumienia brzmi następująco:

„Właściwość sądu

1) Sąd ma jurysdykcję wyłączną w odniesieniu do:

- a) powództw dotyczących faktycznych lub potencjalnych naruszeń patentów oraz dodatkowych świadectw ochronnych i związanych z nimi środków obrody, w tym roszczeń wzajemnych dotyczących licencji;
- a1) powództw dotyczących oświadczeń o nienaruszaniu [stwierdzenia braku naruszenia] prawa;
- b) powództw w sprawie środków i nakazów tymczasowych i ochronnych [zabezpieczających];
- c) powództw dotyczących roszczeń wzajemnych w sprawie uchylenia [powództw lub roszczeń wzajemnych dotyczących unieważnienia] patentów;
- d) powództw o odszkodowanie lub zadośćuczynienie [naprawienie szkody] wynikających z ochrony tymczasowej udzielonej w związku z publikacją wniosku patentowego;
- e) powództw dotyczących stosowania wynalazku przed udzieleniem patentu lub dotyczących prawa opartego na wcześniejszym stosowaniu patentu;

- f) powództw dotyczących udzielenia lub uchylenia [wniosków o udzielenie lub cofnięcie] licencji przymusowych w odniesieniu do patentów wspólnotowych; oraz
  - g) powództw dotyczących odszkodowań za licencje [powództw o naprawienie szkody związanych z licencjami] [...].
- 2) Sądy krajowe umawiających się państw są właściwe w zakresie powództw dotyczących patentów wspólnotowych i patentów europejskich, które nie wchodzą w zakres wyłącznej właściwości Sądu”
11. Właściwość terytorialna poszczególnych oddziałów sądu pierwszej instancji sądu patentowego została określona w art. 15a ust. 1 projektu porozumienia w sposób następujący:

„Powództwa, o których mowa w art. 15 ust. 1 lit. a), b), d) i e), wnosi się przed:

- a) oddział lokalny znajdujący się na terytorium umawiającego się państwa, na którym wystąpiło lub może wystąpić rzeczywiste lub potencjalne naruszenie, lub przed oddział regionalny, pod który podlega dane umawiające się państwo; lub
- b) oddział lokalny znajdujący się na terytorium umawiającego się państwa, na którym ma siedzibę pozwany, lub przed oddział regionalny, pod który podlega dane umawiające się państwo.

Powództwa przeciw powodom mającym siedziby poza terytorium umawiających się państw wnosi się przed oddział lokalny lub regionalny zgodnie z lit. a).

Jeśli na terytorium danego umawiającego się państwa nie ma oddziału lokalnego i nie podlega ono pod żaden oddział regionalny, powództwa wnosi się przed oddział centralny”.

12. Artykuł 48 wspomnianego projektu stanowi:

„1) Gdy przed sądem pierwszej instancji zostanie podniesiona kwestia wykładni traktatu [WE] lub ważności i wykładni aktów prawnych instytucji Wspólnoty Europejskiej, sąd ten może, jeśli uzna to za konieczne do wydania wyroku, zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości [...] o orzeczenie w tej kwestii. Gdy kwestia taka jest podniesiona przed sądem apelacyjnym, sąd ten zwraca się do Trybunału Sprawiedliwości [...] o orzeczenie w tej kwestii.

2) Orzeczenie Trybunału Sprawiedliwości [...] w sprawie wykładni traktatu [WE] lub ważności i wykładni aktów prawnych instytucji Wspólnoty Europejskiej jest wiążące dla sądu pierwszej instancji i dla sądu apelacyjnego”.

Zawarta we wniosku o wydanie opinii ocena dokonana przez Radę

13. Rada wskazuje, iż „większość [jej] członków uważa, że przewidywane porozumienie stanowi prawnie możliwy sposób osiągnięcia zamierzonych celów. W Radzie zgłoszono jednak i omówiono kilka problemów natury prawnej [...]”. Rada precyzuje, że „poszczególne kwestie zamierzano przedstawić w sposób neutralny, nie wskazując, w jakim stopniu zostały one poparte w ramach różnych podejść, i że nie preferuje [ona] żadnego rozwiązania w stosunku do jakiegokolwiek innego”.

14. Rada podkreśla, że przewidywane porozumienie nie będzie miało wpływu na uprawnienia Trybunału. Państwa członkowskie powinny jednak mieć prawo do zorganizowania struktury systemu sądowego w sposób, który uznają za odpowiedni, także przez utworzenie sądu na mocy umowy międzynarodowej.

15. Rada podnosi, że nałożony na sąd patentowy obowiązek przestrzegania prawa wspólnotowego będzie miał bardzo szeroki zakres i będzie obejmował nie tylko traktat i akty instytucji, ale także mające zastosowanie zasady ogólne porządku prawnego Unii i orzecznictwo Trybunału.

Podsumowanie uwag przedstawionych przed Trybunałem

16. W przedstawionych uwagach opowiedziano się albo za niedopuszczalnością wniosku o wydanie opinii, albo za niezgodnością projektu porozumienia z traktatami, albo za koniecznością wprowadzenia zmian do projektu porozumienia w celu zapewnienia jego zgodności z traktatami, albo też za zgodnością przewidywanego porozumienia z traktatami.

Uwagi dotyczące dopuszczalności wniosku o wydanie opinii

17. Parlament i rząd hiszpański podnoszą zasadniczo, że wniosek o wydanie opinii jest przedwczesny i opiera się na informacjach, które są niekompletne i niewystarczające z punktu widzenia przedmiotu przewidywanego porozumienia, stanu zaawansowania prac przygotowawczych, a także kontekstu instytucjonalnego i prawnego. Parlament uważa również, że w tym wypadku została podważona zasada równowagi

instytucjonalnej, ponieważ Rada nie przedłożyła mu do konsultacji projektu rozporządzenia w sprawie patentu wspólnotowego.

18. Irlandia, zapewniając o swym poparciu dla wystąpienia z wnioskiem o wydanie opinii, uważa, że Trybunał musi upewnić się, że przysługuje mu właściwość do rozpatrzenia tego wniosku, zwłaszcza z uwagi na stan zaawansowania procesu negocjacji. Przedstawiony pod rozwagę Trybunału tekst stanowi bowiem wciąż jeszcze w znacznej mierze dokument roboczy, który nie zyskał poparcia ze strony wszystkich członków Rady.

Uwagi, w których opowiedziano się za niezgodnością projektu porozumienia z traktatami

19. Irlandia oraz rządy grecki, hiszpański (posiłkowo), włoski, cypryjski, litewski i luksemburski uważają, że projekt porozumienia jest niezgodny z traktatami.
20. Irlandia utrzymuje, że projekt porozumienia nie gwarantuje poszanowania nadrzędności przepisów prawa Unii, na które można by się powoływać w sporach wnoszonych do sądu patentowego. Nie dostarcza on też gwarancji, że na sądzie patentowym będzie spoczywał obowiązek dokonywania wykładni mającej na celu unikanie w możliwie największym zakresie kolizji między przepisami prawa Unii, do których stosowania sąd ten byłby zobowiązany, a innymi przepisami prawa krajowego czy postanowieniami prawa międzynarodowego, które mogą ewentualnie znaleźć zastosowanie.
21. Rząd grecki zauważa, że postanowienia projektu porozumienia regulujące ustanowienie i funkcjonowanie oddziałów sądu pierwszej instancji sądu patentowego z siedzibą w państwach trzecich, które byłyby właściwe w zakresie patentów wspólnotowych, rodzą pytania dotyczące zachowania autonomii porządku prawnego i systemu sędziowskiego Unii. Traktaty definiują bowiem wiążące ramy prawne, w których

muszą poruszać się instytucje Unii i państwa członkowskie przy podejmowaniu decyzji dotyczących zarówno ogólnej metody, jak i konkretnych przepisów regulujących rozstrzyganie sporów dotyczących tytułów ochronnych w dziedzinie własności przemysłowej.

22. Rząd hiszpański wskazuje posilkowo, że projekt porozumienia jest niezgodny z traktatami, ponieważ podważając monopol Trybunału na rozpatrywanie sporów z zakresu prawa Unii, narusza on w szczególności art. 19 TUE i 344 TFUE. Ponadto przewidywany system nie gwarantuje nadrzędności prawa Unii, zważywszy na to, że sąd patentowy nie należałby do struktury sądowniczej żadnego z państw członkowskich, w związku z czym naruszenia prawa Unii, których mógłby dopuszczać się taki sąd, nie byłyby poddane żadnej kontroli.

23. Rząd włoski podkreśla, że projekt porozumienia ma charakter aktu prawa międzynarodowego, na mocy którego państwa członkowskie i państwa będące stronami EPC przeniosłyby swe prerogatywy konstytucyjne w zakresie sądownictwa na międzynarodowy organ sądowy. Wobec tego, że na chwilę obecną nie istnieje prawo z patentu obejmujące terytorium wszystkich państw członkowskich ani jednolity system rozstrzygania sporów w tej dziedzinie, Unia nie jest uprawniona do przeniesienia swych kompetencji sądowniczych na międzynarodowy organ sądowy. Przystąpienie Unii do EPC nie miałyby znaczenia w tym względzie, ponieważ międzynarodowy organ sądowy, który miałby zostać utworzony, nie byłby organem działającym w ramach EPC. W konsekwencji wobec braku podstawy prawnej przewidywane porozumienie nie jest zgodne z postanowieniami traktatów.

24. Rząd cypryjski uważa, że utworzenie sądu patentowego narusza wyłączną właściwość Trybunału i Sądu, której zakres został określony za pomocą poszczególnych rodzajów skarg przewidzianych w traktatach.

25. Rząd litewski uważa, że ponieważ przewidywane porozumienie nie może zostać zawarte na podstawie postanowień traktatów, nie byłoby ono z nimi zgodne. Projekt porozumienia nie gwarantuje zachowania autonomii prawa Unii i istoty uprawnień przyznanych na mocy traktatów instytucjom Unii.
26. Rząd luksemburski podnosi, że traktaty nie zawierają żadnej podstawy prawnej do przeniesienia kompetencji takich jak te, których dotyczy projekt porozumienia, na organ sądowy taki jak sąd patentowy. Postanowienia prawa Unii oraz orzecznictwo Trybunału stanowiące ramy autonomii i homogeniczności porządku prawnego i systemu sądowego Unii stoją na przeszkodzie ustanowieniu takiego sądu. Zarówno traktaty, jak i orzecznictwo Trybunału wymagają tego, by kompetencje, które mają zostać przyznane sądowi patentowemu na mocy przewidywanego porozumienia, były wykonywane wyłącznie przez sam Trybunał.

Uwagi, w których opowiedziano się za zgodnością projektu porozumienia z traktatami pod warunkiem wprowadzenia do niego poprawek

27. Parlament, posiłkowo, rządy belgijski i francuski, jak również Komisja, twierdząc, że projekt porozumienia jest co do zasady zgodny z traktatami, zalecają wprowadzenie do tego projektu pewnych zmian.
28. Na wypadek gdyby Trybunał stwierdził dopuszczalność wniosku Rady, Parlament uważa za właściwe wyraźnie określić w tekście samego porozumienia bardzo szeroki zakres nałożonego na sąd patentowy obowiązku poszanowania prawa Unii i orzecznictwa Trybunału, w tym także wyroków wydanych w przyszłości. Należałoby również sprecyzować, że sąd patentowy będzie zobowiązany zapewnić ochronę praw podstawowych.

29. Jeżeli chodzi o przewidywaną procedurę odesłania prejudycjalnego, Parlament uważa, że należałoby ustanowić system, za pomocą którego Komisja mogłaby wstępować do postępowań toczących się przed sądem patentowym w charakterze interwenienta. Mogłoby okazać się przydatne nałożenie na sąd patentowy wyraźnego obowiązku występowania do Trybunału ze wszystkimi kwestiami dotyczącymi ważności przepisów prawa Unii.
30. Rząd belgijski wysuwa sugestię, by na złożony przez Radę wniosek o wydanie opinii Trybunał odpowiedział w ten sposób, iż przewidywane porozumienie jest zgodne z traktatami, pod warunkiem że kompetencje powierzone Trybunałowi w sferze odesłań prejudycjalnych zostaną uzupełnione o mechanizmy gwarantujące przestrzeganie nadrzędności i skuteczności prawa Unii.
31. Rząd francuski twierdzi, że projekt porozumienia jest zasadniczo zgodny z traktatami, aczkolwiek przewidywaną procedurę odesłania prejudycjalnego należałoby uzupełnić o mechanizm, z którego mogłyby korzystać strony lub, w razie potrzeby, państwa członkowskie i Komisja w celu zagwarantowania poszanowania przez sąd patentowy prawa Unii i jego nadrzędności. Można by też ustanowić instytucję odwołania w interesie prawa, które mogłoby być wnoszone przez Komisję lub państwo członkowskie, albo procedurę kontroli sądowej wyroków sądu apelacyjnego sądu patentowego przez Trybunał w wypadkach, w których zachodziłoby poważne niebezpieczeństwo naruszenia jednolitości lub spójności prawa Unii.
32. Komisja uważa, że przewidywane porozumienie jest zgodne z postanowieniami traktatów, pod warunkiem że możliwość odstąpienia od tego porozumienia w każdym czasie zostanie wyraźnie przyznana nie tylko państwom trzecim, ale także Unii i państwom członkowskim.

Uwagi, w których opowiedziano się za zgodnością projektu porozumienia z traktatami

33. Rządy czeski, duński, niemiecki, estoński, niderlandzki, polski, portugalski, rumuński, słoweński, fiński, szwedzki i Zjednoczonego Królestwa opowiadają się za zgodnością projektu porozumienia z traktatami.

34. Rząd czeski uważa, że omawiany projekt porozumienia jest zgodny z traktatami, ponieważ zwłaszcza w zakresie, w jakim sąd patentowy może zwracać się do Trybunału z wnioskami o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, spełnia on wymogi związane z ochroną autonomii prawa Unii i jego nadrzędności.

35. Rząd duński zwraca uwagę, że projekt porozumienia nie jest sprzeczny z ustanowionymi w traktatach normami instytucjonalnymi, a samo porozumienie powinno zostać zawarte zarówno przez samą Unię, jak i jej państwa członkowskie, na podstawie art. 81 TFUE i 114 TFUE.

36. Rząd niemiecki uważa, że system kontroli sądowej przewidziany w projekcie porozumienia jest zgodny z traktatami. Takiemu systemowi nie sprzeciwia się na pewno art. 262 TFUE. Ponadto nadrzędność i autonomia porządku prawnego Unii byłyby zachowane. Przewidywany system sędziowski nie powoduje „wypaczenia” kompetencji Trybunału i nie prowadzi do narzucenia Unii Europejskiej określonej wykładni przepisów prawnych w zakresie wykonywania przez nią przysługujących jej kompetencji wewnętrznych.

37. Rząd estoński zauważa, że projekt porozumienia wywołuje skutki nie tylko w sferze kompetencji Unii, ale także w sferze kompetencji państw członkowskich, a w konsekwencji właściwą podstawę prawną do zawarcia przewidywanego porozumienia stanowi art. 352 TFUE. Projekt ten nie osłabia nadrzędności i autonomii porządku prawnego Unii ani też nie narusza właściwości Trybunału.
38. Rząd niderlandzki podkreśla, że art. 262 TFUE nie stoi na przeszkodzie zawarciu przewidywanego porozumienia. Ponadto projekt tego porozumienia nie zagraża jednolitości i integralności prawa Unii. Przewidywane porozumienie nie prowadziłoby też do przekształcenia przewidzianego w traktatach systemu ochrony prawnej i kontroli sądowej sprawowanej przez sądy krajowe i sądy Unii, ani też nie wywołałoby w tym zakresie negatywnych skutków.
39. Rząd polski podnosi, że przyznanie sądowi patentowemu właściwości w planowanym zakresie jest co do zasady zgodne z traktatami i że art. 262 TFUE nie stanowi ku temu przeszkody. Ponieważ dziedzina patentów nie jest regulowana żadnym aktem Unii, Trybunał nie posiada wyłącznej właściwości w tej dziedzinie. Ponadto projekt porozumienia nie narusza zasady nadrzędności prawa Unii. Przewidziany tryb odeśłania prejudycjalnego gwarantuje jednolitość i spójność prawa Unii w omawianej dziedzinie.
40. Rząd portugalski twierdzi, że przyznanie sądowi patentowemu właściwości w planowanym zakresie jest zgodne z traktatami. Podnoszone obiekcje dotyczące możliwych zagrożeń dla nadrzędności i autonomii porządku prawnego Unii nie są zasadne. Zważywszy na kompleksowość omawianej dziedziny i cel ustanowienia jednolitego systemu ochrony własności intelektualnej w Europie konieczne jest znalezienie „elastycznych rozwiązań”, mogących służyć osiągnięciu zamierzonego celu. Przy opracowaniu projektu porozumienia sprostano temu wyzwaniu.

41. Rząd rumuński zauważa, że autonomia porządku prawnego Unii będzie zapewniona dzięki nałożeniu na sąd patentowy obowiązku poszanowania prawa Unii, stworzeniu możliwości lub obowiązku, w zależności od wypadku, występowania przez sąd patentowy z pytaniami prejudycjalnymi do Trybunału, a także zastrzeżeniu wiążących skutków wyroków wydawanych przez Trybunał w ramach tej procedury. Ponadto żadne z postanowień traktatów nie stoi na przeszkodzie temu, by na mocy umowy międzynarodowej Trybunałowi przyznano właściwość do dokonywania wykładni postanowień takiej umowy na potrzeby stosowania jej przez państwa trzecie.

42. Rząd słoweński uważa przyznanie sądowi patentowemu wyłącznej właściwości w zakresie sporów dotyczących ważności lub skutków patentu wspólnotowego za zgodne z traktatami. Ani art. 257 TFUE, ani art. 262 TFUE nie przesądzają o tym, jakiemu systemowi sędziowskiemu powinna podlegać omawiana dziedzina. Artykuły 14a i 48 projektu porozumienia stanowią gwarancję autonomii i poszanowania porządku prawnego Unii.

43. Rząd fiński podnosi, że w zakresie, w jakim celem i treścią przewidywanego porozumienia jest utworzenie międzynarodowego systemu sędziowskiego w dziedzinie patentów, podstawą do jego zawarcia w imieniu Unii powinny być zarówno art. 262 TFUE, jak i art. 352 TFUE. Poza tym projekt porozumienia nie budzi wątpliwości pod kątem jego zgodności z traktatami.

44. Rząd szwedzki podkreśla, że projekt porozumienia zapewnia jednolite stosowanie prawa Unii. Nie zmienia on istoty przysługujących Trybunałowi kompetencji ani nie podważa jego wyłącznej właściwości do przeprowadzania kontroli aktów Unii pod względem ich zgodności z prawem.

45. Rząd Zjednoczonego Królestwa stwierdza, że przewidywane porozumienie powinno zostać zawarte jako umowa mieszana. Istota kompetencji Trybunału zostałaby zachowana w ramach przewidywanego przez planowane porozumienie systemu

rozstrzygania sporów, ponieważ system ten nie narusza wyłącznej właściwości Trybunału ani nie podważa wiążącego charakteru jego orzeczeń. Przyznanie sądowi patentowemu właściwości w sprawach dotyczących ważności lub stosowania patentów wspólnotowych jest zgodne z traktatem FUE. Przewidywany przez planowane porozumienie system rozstrzygania sporów gwarantuje nadrzędność prawa Unii. Z traktatami zgodny jest także tryb odesłania prejudycjalnego przewidziany w art. 48 projektu porozumienia, który stwarza sądowi patentowemu możliwość występowania do Trybunału z pytaniami prejudycjalnymi.

Stanowisko Trybunału

W przedmiocie dopuszczalności wniosku o wydanie opinii

46. W przedstawionych uwagach dotyczących dopuszczalności wniosku o wydanie opinii poruszone zostały zasadniczo trzy zagadnienia, a mianowicie, po pierwsze, zakres sprecyzowania treści przewidywanego porozumienia, po drugie, stan prac przygotowawczych i po trzecie, kwestia równowagi instytucjonalnej.

47. Przed ustosunkowaniem się do tych trzech zagadnień należy przypomnieć, że zgodnie z art. 218 ust. 11 TFUE Parlament, Rada, Komisja lub państwo członkowskie mogą uzyskać opinię Trybunału w sprawie zgodności przewidywanej umowy z traktatami. Postanowienie to ma zatem na celu unikanie komplikacji, które mogłyby wyniknąć z kwestionowania przed sądami zgodności z traktatami umów międzynarodowych wiążących Unię (zob. opinia 2/94 z dnia 28 marca 1996 r., Rec. s. I-1759, pkt 3; opinia 1/08 z dnia 30 listopada 2009 r., Zb.Orz. s. I-11129, pkt 107).

48. Orzeczenie sądowe stwierdzające ewentualnie, po zawarciu umowy międzynarodowej wiążącej Unię, jej niezgodność z postanowieniami traktatów – ze względu na treść albo procedurę zastosowaną przy jej zawarciu – prowadziłyby bowiem do powstania istotnych trudności nie tylko wewnątrz Unii, lecz także w ramach stosunków międzynarodowych, i mogłyby wyrzucić niekorzystne skutki dla wszystkich zainteresowanych stron, w tym również państw trzecich (zob. opinia 3/94 z dnia 13 grudnia 1995 r., Rec. s. I-4577, pkt 17).
49. Jeżeli chodzi, po pierwsze, o kwestię zakresu sprecyzowania treści projektu porozumienia, należy przypomnieć, że aby Trybunał mógł się wypowiedzieć w przedmiocie zgodności postanowień przewidywanego porozumienia z normami traktatu, musi on dysponować wystarczającymi informacjami na temat treści takiego porozumienia (zob. ww. opinia 2/94, pkt 20–22).
50. W niniejszym wypadku Rada przedłożyła Trybunałowi kompletny tekst projektu porozumienia, który zawiera w szczególności postanowienia dotyczące ustroju i form działalności sądu patentowego, przysługujących mu kompetencji i poszczególnych rodzajów skarg, które miałyby rozpatrywać, jak również prawa właściwego i skutków wywieranych przez orzeczenia tego sądu.
51. Ponadto należy wskazać, że we wniosku o wydanie opinii wyjaśniono kontekst, w jaki wpisuje się omawiany projekt porozumienia. Projekt stanowi bowiem jeden z przejawów całej serii działań będących obecnie przedmiotem prac rozmaitych instancji Unii, obejmujących między innymi stworzenie patentu wspólnotowego jako nowego tytułu własności intelektualnej i przystąpienie Unii do EPC.
52. W tych okolicznościach Trybunał stwierdza, że dysponuje wystarczającymi informacjami na temat treści i kontekstu przewidywanego porozumienia.

53. Po drugie, co do kwestii, czy proces decyzyjny dotyczący projektu porozumienia znajduje się w stadium na tyle zaawansowanym, by pozwalało to Trybunałowi na zajęcie stanowiska w przedmiocie zgodności tego projektu z traktatami, należy przypomnieć, że z wnioskiem o wydanie opinii można zwrócić się do Trybunału przed rozpoczęciem negocjacji na płaszczyźnie międzynarodowej, jeżeli przedmiot przewidywanego porozumienia jest znany, i to nawet gdy wciąż istnieje pewna liczba otwartych kwestii, które mogą zostać rozstrzygnięte w sposób alternatywny, jak również rozbieżności dotyczących redakcji samego tekstu, pod warunkiem że przedłożone Trybunałowi dokumenty pozwalają mu w sposób wystarczająco pewny ocenić postawione przez Radę pytanie (zob. podobnie opinia 1/78 z dnia 4 października 1979 r., Rec. s. 2871, pkt 34), a dopuszczalność wniosku o wydanie opinii nie może być kwestionowana z tego względu, że Rada nie przyjęła jeszcze decyzji o rozpoczęciu rozmów na płaszczyźnie międzynarodowej (zob. ww. opinia 2/94, pkt 13).
54. W wypadku rozpatrywanego tu wniosku należy podkreślić, że w momencie zwrócenia się z nim do Trybunału projekt utworzenia jednolitego systemu sądowiczego w dziedzinie patentów był przedmiotem prac Rady. Okoliczność, że projekt porozumienia lub niektóre projekty innych, ściśle z nim związanych aktów prawnych, takich jak wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie patentu wspólnotowego, nie mogą liczyć, w obecnej chwili, na jednogłośnie poparcie w ramach Rady, nie może mieć wpływu na dopuszczalność rozpatrywanego tu wniosku o wydanie opinii.
55. Po trzecie, jeżeli chodzi o poruszaną kwestię równowagi instytucjonalnej, należy zauważyć, że możliwość wystąpienia z wnioskiem o wydanie opinii na podstawie art. 218 ust. 11 TFUE nie jest uzależniona od zawarcia ostatecznego porozumienia między zainteresowanymi instytucjami. W istocie z przyznanego Radzie, Parlamentowi, Komisji i państwom członkowskim uprawnienia do zwrócenia się do Trybunału o wydanie przez niego opinii można korzystać indywidualnie, bez żadnego wcześniejszego uzgodnienia i bez oczekiwania na ostateczne rezultaty związanego z tą kwestią procesu legislacyjnego. Tak czy inaczej, Parlament zachowuje swoje prawo do wystąpienia z wnioskiem o wydanie opinii.

56. A zatem okoliczność, że przyjęcie omawianego porozumienia będzie mogło nastąpić dopiero po przeprowadzeniu konsultacji z Parlamentem, lub po wyrażeniu przez niego zgody, i że ewentualne, towarzyszące mu akty prawne w ramach Unii, na przykład rozporządzenie w sprawie patentu wspólnotowego, zostaną przyjęte w toku procesu legislacyjnego wymagającego zaangażowania tej instytucji, nie ma żadnego wpływu na przysługujące Radzie na podstawie art. 218 ust. 11 TFUE uprawnienie do zwrócenia się do Trybunału o wydanie przez niego opinii.
57. Przedstawiony przez Radę wniosek o wydanie opinii jest zatem dopuszczalny.

Co do istoty

Uwagi wstępne

58. Choć rozpatrywany tu wniosek o wydanie opinii i przedłożone Trybunałowi uwagi odnoszą się do postanowień traktatu UE i traktatu WE, to ocena postawionego pytania winna jednak zostać dokonana na gruncie postanowień traktatu UE i traktatu FUE, które weszły w życie w dniu 1 grudnia 2009 r., czyli po złożeniu przez Radę wniosku w dniu 6 lipca 2009 r.
59. Warto ponadto sprecyzować, że kluczowym zagadnieniem rozpatrywanego tu wniosku o wydanie opinii, nie jest właściwość sądu patentowego w dziedzinie patentu europejskiego, ale jego właściwość w dziedzinie przyszłego patentu wspólnotowego.

W przedmiocie zgodności projektu porozumienia z traktatami

60. Na wstępie Trybunał uznaje za właściwe ustosunkowanie się do wysuwanych przez niektóre państwa członkowskie twierdzeń, zgodnie z którymi na przeszkodzie zamierzonemu przekazaniu kompetencji mogłyby stać art. 262 TFUE i 344 TFUE.
61. Jeżeli chodzi o art. 262 TFUE, postanowienie to nie może stać na przeszkodzie utworzeniu sądu patentowego. Choćby wymieniony artykuł pozwala na powierzenie Trybunałowi niektórych z kompetencji, które miałyby zostać przekazane sądowi patentowemu, to jednak powołanie jednolitego sądownictwa w dziedzinie patentów jest możliwe także w trybie innym, niż przewidziany w powyższym postanowieniu.
62. Artykuł 262 TFUE przewiduje bowiem możliwość rozszerzenia właściwości sądów Unii na spory związane ze stosowaniem aktów Unii, które tworzą europejskie tytuły własności intelektualnej. W konsekwencji nie ustanawia on monopolu Trybunału w rozpatrywanej dziedzinie i nie przesądza o wyborze systemu sądowniczego, w ramach którego winny być rozstrzygane spory między jednostkami w zakresie tytułów własności intelektualnej.
63. Utworzeniu sądu patentowego nie może także stanąć na przeszkodzie art. 344 TFUE, ponieważ postanowienie to ogranicza się do zakazania państwom członkowskim poddawania sporów dotyczących wykładni lub stosowania traktatów procedurze rozstrzygania innej niż w nich przewidziana. Natomiast właściwość, która zgodnie z projektem porozumienia miałyby zostać przyznana sądowi patentowemu, dotyczyłaby jedynie związanych z patentami sporów między jednostkami.

64. Ponieważ omawiany projekt porozumienia ustanawia zasadniczo nową strukturę sądownictwa, w pierwszej kolejności należy przypomnieć podstawowe elementy porządku prawnego i systemu sądowniczego Unii w kształcie, jaki został im nadany na mocy traktatów założycielskich i rozwinięty przez orzecznictwo Trybunału, co pozwoli na dokonanie oceny zgodności utworzenia sądu patentowego z tymi elementami.
65. Z utrwalonego orzecznictwa Trybunału wynika, że traktaty założycielskie Unii ustanawiają, w odróżnieniu od zwykłych umów międzynarodowych, nowy porządek prawny, dysponujący własnymi instytucjami, na rzecz którego państwa ograniczają w coraz szerszym zakresie swoje prawa suwerenne i którego podmiotami są nie tylko państwa członkowskie, ale i pochodzące z nich jednostki (zob. w szczególności wyroki: z dnia 5 lutego 1963 r. w sprawie 26/62 van Gend & Loos, Rec. s. 1, 3; a także z dnia 15 lipca 1964 r. w sprawie 6/64 Costa, Rec. s. 1141, 1149). Podstawowymi cechami utworzonego w ten sposób porządku prawnego Unii są w szczególności jego nadrzędność względem prawa krajowego państw członkowskich oraz bezpośrednia skuteczność szeregu przepisów znajdujących zastosowanie do pochodzących z nich jednostek i nich samych (zob. opinia 1/91 z dnia 14 grudnia 1991 r., Rec. s. I-6079, pkt 21).
66. Jak wynika z art. 19 ust. 1 TUE, Trybunał i sądy państw członkowskich czuwają nad poszanowaniem tego porządku prawnego i systemu sądowniczego Unii.
67. Ponadto do Trybunału należy zapewnienie przestrzegania autonomii porządku prawnego Unii w kształcie, w jakim został on ustanowiony w traktatach (zob. ww. opinia 1/91, pkt 35).
68. Należy też zauważyć, że państwa członkowskie są zobowiązane między innymi, zgodnie z zasadą lojalnej współpracy wyrażoną w art. 4 ust. 3 akapit pierwszy TUE, zapewnić na swym terytorium stosowanie i poszanowanie prawa Unii (zob. podobnie

wyrok z dnia 16 lipca 1998 r. w sprawie C-298/96 Oelmühle i Schmidt Söhne, Rec. s. I-4767, pkt 23). Ponadto na mocy art. 4 ust. 3 akapit drugi TUE państwa członkowskie podejmują wszelkie środki ogólne lub szczególne, które są odpowiednie dla zapewnienia wykonania zobowiązań wynikających z traktatów lub aktów instytucji Unii. W tych ramach do sądów krajowych i Trybunału należy zapewnienie pełnego stosowania prawa Unii we wszystkich państwach członkowskich, jak również ochrony sądowej praw podmiotowych wywodzonych z prawa Unii (zob. podobnie wyrok z dnia 13 marca 2007 r. w sprawie C-432/05 Unibet, Zb.Orz. s. I-2271, pkt 38 i przytoczone tam orzecznictwo).

69. Sąd krajowy wypełnia bowiem we współpracy z Trybunałem powierzoną im wspólnie funkcję w celu zapewnienia przestrzegania prawa przy wykładni i stosowaniu traktatów (zob. wyroki: z dnia 16 grudnia 1981 r. w sprawie 244/80 Foglia, Rec. s. 3045, pkt 16; a także z dnia 15 czerwca 1995 r. w sprawach połączonych od C-422/93 do C-424/93 Zabala Erasun i in., Rec. s. I-1567, pkt 15).
70. System sędziowski Unii ponadto wspiera się na kompletnym systemie środków odwoławczych i procedur mających na celu zapewnienie kontroli zgodności z prawem aktów wydawanych przez instytucje (zob. w szczególności wyrok z dnia 25 lipca 2002 r. w sprawie C-50/00 P Unión de Pequeños Agricultores przeciwko Radzie, Rec. s. I-6677, pkt 40).
71. W odniesieniu do cech sądu patentowego należy na wstępie zauważyć, że sąd ten znajduje się poza ramami instytucjonalnymi i systemem sędziowskim Unii. Nie jest on bowiem częścią systemu sędziowskiego przewidzianego w art. 19 ust. 1 TUE. Sąd patentowy jest organizacją dysponującą własną osobowością prawną na mocy prawa międzynarodowego.
72. Zgodnie z postanowieniami art. 15 projektu porozumienia sądowi patentowemu przysługiwałaby wyłączna właściwość do rozstrzygania licznych rodzajów powództw wnoszonych przez jednostki w dziedzinie patentów. Owa właściwość obejmowałaby

w szczególności powództwa dotyczące faktycznych lub potencjalnych naruszeń patentów, w tym roszczenia wzajemne dotyczące licencji, powództwa dotyczące stwierdzenia braku naruszenia prawa, powództwa w sprawie środków i nakazów tymczasowych i zabezpieczających, powództwa lub roszczenia wzajemne dotyczące unieważnienia patentów, powództwa o odszkodowanie lub naprawienie szkody wynikające z ochrony tymczasowej udzielonej w związku z publikacją wniosku patentowego, powództwa dotyczące stosowania wynalazku przed udzieleniem patentu lub dotyczące prawa opartego na wcześniejszym stosowaniu patentu, wnioski o udzielenie lub cofnięcie licencji przymusowych w odniesieniu do patentów wspólnotowych, a także powództwa o naprawienie szkody związane z licencjami. W tym zakresie sądy umawiających się państw, w tym państw członkowskich, zostałyby pozbawione wspomnianej właściwości i zachowałyby jedynie kompetencje w obszarze, który nie byłby objęty wyłączną właściwością sądu patentowego.

73. Należy dodać, że zgodnie z art. 14a projektu porozumienia sąd patentowy przy wykonywaniu swych funkcji byłby zobowiązany do dokonywania wykładni i stosowania prawa Unii. Sądowi temu zostałyby przyznana zasadnicza część przysługujących zwykle sądom krajowym kompetencji materialnych do rozstrzygania sporów z zakresu patentu wspólnotowego i zapewnienia pełnego stosowania prawa Unii w tej dziedzinie, jak również ochrony sądowej praw podmiotowych wywodzonych z prawa Unii.
74. Co się tyczy umów międzynarodowych przewidujących ustanowienie organu sądowego, który miałby dokonywać wykładni ich postanowień, Trybunał orzekł, że takie umowy nie są co do zasady niezgodne z prawem Unii. Kompetencje Unii w dziedzinie stosunków międzynarodowych i przysługująca jej zdolność do zawierania umów międzynarodowych obejmują w sposób konieczny uprawnienie do związania się orzeczeniami organu sądowego, stworzonego lub wyznaczonego na mocy takich umów, w zakresie wykładni i stosowania ich postanowień (zob. ww. opinia 1/91, pkt 40, 70).

75. Ponadto Trybunał podkreślił, że umowy międzynarodowe zawierane z państwami trzecimi mogą przyznawać Trybunałowi nowe kompetencje sądownicze, pod warunkiem że nie naruszy to istoty funkcji Trybunału wynikającej z traktatów UE i FUE (zob. analogicznie opinia 1/92 z dnia 10 kwietnia 1992 r., Rec. s. I-2821, pkt 32).
76. Trybunał sprecyzował również, że umowy międzynarodowe mogą wywoływać następstwa także w sferze jego własnych kompetencji, pod warunkiem jednak, że zostaną spełnione podstawowe przesłanki zachowania istoty wspomnianych kompetencji, tak aby nie została podważona autonomia porządku prawnego Unii (zob. opinia 1/00 z dnia 18 kwietnia 2002 r., Rec. s. I-3493, pkt 21, 23, 26).
77. Jednakże systemy sądownicze, które były przedmiotem przytoczonych powyżej opinii, dotyczyły rozstrzygania sporów z zakresu wykładni lub stosowania samych umów międzynarodowych, na mocy których je powołano. Co więcej, chociaż systemy te stwarzały dla sądów państw trzecich szczególne uprawnienie do występowania do Trybunału z odesłaniami prejudycjalnymi, nie wpływały one na właściwość sądów państw członkowskich w zakresie dokonywania wykładni i stosowania prawa Unii ani na przysługującą im możliwość tudzież ciążący na nich obowiązek wystąpienia do Trybunału z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym czy na właściwość tego ostatecznego do udzielenia odpowiedzi na taki wniosek.
78. Natomiast międzynarodowy organ sądowy przewidziany w rozpatrywanym tu projekcie porozumienia miałby dokonywać wykładni i stosować nie tylko postanowienia tego porozumienia, ale także przyszłe rozporządzenie w sprawie patentu wspólnotowego oraz inne instrumenty prawa Unii, w szczególności rozporządzenia i dyrektywy, w związku z którymi w danym wypadku miałyby być stosowane wspomniane rozporządzenie, mianowicie przepisy dotyczące innych systemów własności intelektualnej oraz reguły traktatu FUE dotyczące rynku wewnętrznego i prawa konkurencji. Jednocześnie mogłoby się zdarzyć, że sąd patentowy byłby zmuszony rozstrzygnąć zawisły przed nim spór pod kątem praw podstawowych i ogólnych zasad prawa Unii, a nawet zbadać ważność aktu Unii.

79. Z przedstawionego Trybunałowi do oceny projektu porozumienia wynika, że sąd patentowy:

— miałyby zastąpić sądy krajowe w zakresie objętym przysługującą mu właściwością wyłączną określoną w art. 15 tego projektu porozumienia,

— miałyby pozbawić te ostatnie możliwości zwracania się do Trybunału z odesłaniami prejudycjalnymi w omawianej dziedzinie,

— stałyby się w zakresie objętym przysługującą mu właściwością wyłączną jedynym sądowniczym partnerem dialogu z Trybunałem, w ramach trybu prejudycjalnego, w kwestiach wykładni i stosowania prawa Unii oraz

— miałyby za zadanie w ramach wspomnianej właściwości, zgodnie z art. 14a tego projektu, dokonywać wykładni prawa Unii i je stosować.

80. Trybunał nie jest właściwy do rozstrzygania skarg bezpośrednich wnoszonych w ramach sporów między jednostkami w zakresie patentów, ponieważ właściwość ta przysługuje sądom państw członkowskich. Jednak te ostatnie nie mogą przenieść właściwości do rozstrzygania takich sporów na organ sądowy utworzony w drodze umowy międzynarodowej, która pozbawiłaby owe sądy krajowe ich zadania – jako sądów „powszechnych” w ramach porządku prawnego Unii – stosowania prawa Unii

i, co za tym idzie, przewidzianej w art. 267 TFUE możliwości tudzież obowiązku wystąpienia z odesłaniem prejudycjalnym w rozpatrywanej dziedzinie.

81. Tymczasem omawiany projekt porozumienia przewiduje mechanizm odesłania prejudycjalnego, który w zakresie stosowania tego porozumienia zastrzega możliwość wystąpienia z odesłaniem prejudycjalnym dla sądu patentowego, pozbawiając zarazem takiej możliwości sądy krajowe.

82. Należy podkreślić, że wynikająca z projektu porozumienia pozycja sądu patentowego różniłaby się od pozycji Cour de justice Benelux (trybunału sprawiedliwości Beneluksu), której dotyczył wyrok z dnia 4 listopada 1997 r. w sprawie C-337/95 Parfums Christian Dior, Rec. s. I-6013, pkt 21–23. Ten ostatni sąd jest bowiem sądem wspólnym dla kilku państw członkowskich, a zatem jest osadzony w systemie sądowniczym Unii, w związku z czym jego orzeczenia podlegają mechanizmom pozwalającym na zapewnienie pełnej skuteczności norm prawa Unii.

83. Warto też przypomnieć, że art. 267 TFUE, zasadniczy z punktu widzenia zachowania wspólnotowego charakteru prawa ustanowionego w traktatach, ma na celu zapewnienie, że prawo to będzie wywoływać, niezależnie od okoliczności, te same skutki we wszystkich państwach członkowskich. Ustanowiony w ten sposób mechanizm odesłania prejudycjalnego ma na celu zapobieżenie rozbieżnościom w wykładni prawa Unii, które ma być stosowane przez sądy krajowe, i służy zapewnieniu takiego stosowania, stwarzając sądowi krajowemu możliwość wyeliminowania trudności związane z wymogiem nadania prawu Unii pełnej skuteczności w ramach systemów sądowniczych państw członkowskich. Ponadto sądy krajowe mają bardzo szerokie uprawnienia, a wręcz obowiązek zwrócenia się do Trybunału, gdy uznają, że w zawiślej przed nimi sprawie pojawiły się kwestie związane z wykładnią lub oceną ważności przepisów prawa Unii wymagające rozstrzygnięcia z ich strony (zob. podobnie wyroki: z dnia 16 stycznia 1974 r. w sprawie 166/73 Rheinmühlen-Düsseldorf, Rec. s. 33, pkt 2, 3; a także z dnia 12 czerwca 2008 r. w sprawie C-458/06 Gourmet Classic, Zb.Orz. s. I-4207, pkt 20).

84. Ustanowiony w art. 267 TFUE system powołuje zatem do życia bezpośrednią współpracę między Trybunałem a sądami krajowymi, w ramach której te ostatnie ściśle uczestniczą w prawidłowym stosowaniu i jednolitej wykładni prawa Unii, a także w zapewnieniu ochrony prawom przyznanym przez ten porządek prawny jednostkom.
85. Z powyższego wynika, że funkcje powierzone odpowiednio sądom krajowym i Trybunałowi są kluczowe dla zachowania samej istoty prawa ustanowionego przez traktaty.
86. W tym względzie Trybunał sprecyzował, że zasada, według której państwo członkowskie jest zobowiązane naprawić szkody wyrządzone jednostkom w związku z naruszeniem prawa Unii, za które ponosi odpowiedzialność, dotyczy każdego wypadku naruszenia tego prawa, niezależnie od organu państwa, którego działanie lub zaniechanie jest źródłem uchybienia, przy czym wspomniana zasada ma zastosowanie także, pod pewnymi szczególnymi warunkami, do organów sądowych (zob. podobnie wyroki: z dnia 30 września 2003 r. w sprawie C-224/01 Köbler, Rec. s. I-10239, pkt 31, 33–36; z dnia 13 czerwca 2006 r. w sprawie C-173/03 Traghetti del Mediterraneo, Zb.Orz. s. I-5177, pkt 30, 31; a także z dnia 12 listopada 2009 r. w sprawie C-154/08 Komisja przeciwko Hiszpanii, pkt 125).
87. Należy dodać, że w wypadku gdy naruszenia prawa Unii dopuszcza się sąd krajowy, postanowienia art. 258–260 TFUE przewidują możliwość wystąpienia do Trybunału celem stwierdzenia takiego uchybienia ze strony danego państwa członkowskiego (zob. wyrok z dnia 9 grudnia 2003 r. w sprawie C-129/00 Komisja przeciwko Włochom, Rec. s. I-14637, pkt 29, 30, 32).
88. Orzeczenie sądu patentowego, które naruszałoby prawo Unii, nie mogłoby być natomiast przedmiotem postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego ani prowadzić do powstania jakiegokolwiek odpowiedzialności majątkowej jednego lub kilku z państw członkowskich.

89. W konsekwencji planowane porozumienie, przewidując przyznanie wyłącznej właściwości do rozstrzygania określonych rodzajów powództw wnoszonych przez jednostki w dziedzinie patentu wspólnotowego oraz do dokonywania wykładni i stosowania prawa Unii w tej dziedzinie międzynarodowemu organowi sądowemu, który nie jest osadzony w instytucjonalnych i sądowniczych ramach Unii, pozbawiłoby sądy państw członkowskich ich kompetencji w zakresie dokonywania wykładni i stosowania prawa Unii, a Trybunał jego właściwości do udzielania w ramach trybu prejudycjalnego odpowiedzi na zadawane przez te sądy pytania, a w rezultacie zmieniłoby kluczowe dla zapewnienia istoty prawa Unii kompetencje instytucji Unii i państw członkowskich przyznane im na mocy traktatów.

W konsekwencji Trybunał (w pełnym składzie) wydaje następującą opinię:

Przewidywane porozumienie ustanawiające jednolity system rozstrzygania sporów patentowych (zwany obecnie „europejskim i wspólnotowym sądem patentowym”) nie jest zgodne z postanowieniami traktatu UE i traktatu FUE.

Podpisy